

منڊا و

جيا بوونو و . . محم د

برزي

منڊا دياريدۍ كې زړه جوان و ناوازي يې زداني مږنې ، خزانېش باوشۍ كې گډرموگوۍ گرنګۍ بې گډشۍ كړنډيان . بېگومان جيا بوونۍ وې دايك و باوكيش ووداوۍ كې سخت و گرانه ، فشارۍ كې دږوونې بې ئېندازۍ لږسږ هډموو ئېندامۍ كاني خزان دروستدۍ كات ، بې تايېدۍ تيش كاريگۍ ري زړه خراپيان لږسږ منڊاۍ هډي و خيان لږ دځۍ كې لاواز و ناجېگيردا دېبيندۍ و . چونكې منڊاۍ بې تږواوې وابېستۍ دايك و باوكيان ، تږنانت دواي ئېوې دډگنۍ تږمۍ ني گډورۍ ييش . بې پې ئېو توږيڼانۍ وې لږ ئېمريكادا كراون ، ووداوې جيا بوونۍ وې بې تږواوې پېسۍ پږوردۍ كړدنې منڊاۍ دځۍ وښت ، چونكې لږ دږوې كېنترۍ ئېواندايې . لږدا بې كورتي ئامازۍ بې كاريگۍ ري و چېند لايۍ نكې خراپي جيا بوونۍ وې دكېن :

۱- ئېو منڊاۍ نې ، كې دايك و باوكيان جيا بوونۍ تږوې ، كاريگۍ ريان لږسږ توهشي چېندين نځۍ شې دږوونې جياوازين . وېك : تږكچوونې ږفتار و هډسوكۍ وتيان . خراپي ئاستي خوښنډيان . ترس و دږوۍ اوکې . جگړۍ كښان و بېكارهۍ ناني ماددې هډشېر و هډوې خځوشتن .

۲- كاتېك ژن و پياوېك هاوسۍ رگيري دكېن ، تږنها پېويستييان بې يېك ماږ ، كې هډموو كډل و پډل و پېويستيدۍ كاني ژيانې تږدايې . بېام كاتېك ژن و مږردۍك جيا دېبنډوې ، پېويستييان بې دوو ماۍ جياوازي . لږم دځۍ دا داهاتي هډردووليان كېمدۍ بډتږوې ، كې پېش جيا بوونۍ وې هډيانبووې . ئېمښ تواناي دايك و باوك بې دابينكړدنې پېويستيدۍ كاني ژيان كېمدۍ كاتږوې . هډر بېيې لږ ناچاريدا دايكۍ كې ، يان باوكۍ كې ، كې منڊاۍ يان گرتۍ تږخيان وېو لږ گډوۍ كې هډژارۍ كان دكېن ، كې ئاستي كړيې و ژيان بې شږوۍ يې كې بېرچاو تياياندا نرمن . زړه جاريش كېمبونۍ وې داهات كارۍك دكات ، باوكۍ كې ، يان دايكۍ كې زياتر كاريكېن . تا بتوانن داهاتي زياتر بې ژيانۍ كې ئاسايې بډدست بهنن . بېمښ كاتي زياتر لږ منڊاۍ كانيان دووردۍ كډونۍ وې ، سږباري ئېوې پږوردۍ كړدن لږ لايېن تاكۍ كېسۍ كډوۍ زړه گران و ئېستۍ مډ ، دېبډتۍ هډي دږدۍ سږي و ماندووبوون و زيادبوونې بېرپرسياريدۍ تي ، سږباري شږواندنې

پښتو سټي پښتو روډ کړدنیش .

۳ - مندا ټاټوبی بچووک ، کټ تښتې نښان لږ نښان (۳ ب ۸) سا ډایډ دټست و پید سپین ، ټټنگ ب ټټواوی ټټنډگن بټچی ټیان لږ دټورووټریاندا گټټاو . بټچیش لږ نښان دوو ماټی جیاوازدا دټگوټزرنډو . جا چونک لږ منداټی بچووکدا مټشک ب ټټواوی گټشټی نټکردوو ، زټرجار منداټ کیشټی ټټگټیشټیان لږ هټکار ټټاټزټکانی جیا بوونډو دا هټی . هټر بټی لږ واندټی بټرسن و ټوووشی سټرلټشټواوی بن .

۴ - زټرټک لږ و مندا ټاټوبی دایک و باوکیان جیا بوونډو ټټو ، ټوووشی دټټنگی و ټووټ بوون دټبن . لږ ووی کټمټټایټیشټوټ کاریگټریان بټ دروست دټبټ ، لږ گټ کټسانی تردا هټټناکټن و ټوووشی کټشټی زټر دټبن . زټر جاریش پټیوټندی کټمټټایټیان لاواز دټبټ . ټوووشی سټرگټردانی و ترس و بټزاری دټبن و وادټزانن ، کټ ټټنها خټزانټکټی ټټوانډ جیا بوونډو ټټو . لږ هټندټک حاټټتیشدا کاتټک منداټ هټست بټ ټازارټکانی جیا بوونډو دټکټن ، ناتوانن بټیاربدټن چټن وټټامی کاریگټریټکانی جیا بوونډو کټ بدټنډو . لږ ټټنجامدا لږ واندټی لږ دایک و باوک و هاوټی و کټسانی تر ټووټبن و ټټنجامی خراپ بټ دواۍ خټیدا بهټنټ .

۵ - زټرجار منداټ پرسیار دټکات ، بټچی دایک و باوکیان جیا بوونډو ټټو ، بټ دواۍ هټکارټکاندا دټگټټټن . پرسیار دټکټن : ټایا دایک و باوکیان وازیان لږ خټشټویستی خټیان هټناو ؟ . یان کاری هټټټیانکردوو . یان خټیان تاوانبار دټکټن وادټزانن ټټفتارټکانیان بټشداربوو لږ جیا بوونډو دایک و باوکیاندا . ټټمانټش دټبنډ هټکاری بټرزبوونډو دټفشاری دټروونی و خټمټکټ و جگټرټکټشان و خراپی ټاستی خوټندن و کټشټی ټټندروستی بټیان . بټی زټر پټویستټ ټیرانډ هټکارټکانی جیا بوونډو کټ بټ منداټ باسبکټت . تا بټ ټټواوی ټټبگن و هټستټ خراپټکانیان کټمبکټټو . چونکټ ناکټکی چارټسټرنټکراو ، دټردټکی گرانډ و دټتوانټت بټټټ هټی یاخی بوون و تاوان ، لږ داها ټوووشدا زیانی گټورټ بټ دواۍ خټیدا بهټنډ .

۶ - لږ کوټینډوټکان دټریانخستوو : ټټو مندا ټاټوبی دایک و باوکیان جیا بوونډو ټټو ، کاتټک گټورټدټبن و دټچنډ ناو پټټسټی هاوسټرگیرییو ، ټټگټری جیا بوونډو یان زیاترټ بټراورد بټو مندا ټاټوبی دایک و باوکیان جیانډ بوونډو ټټو .

۷ - لږ هټندټک حاټټتدا کاتټک مندا ټاټوبی هټست بټ فشار و زټبری زټر دټکټن و ناتوانن چټن وټټامی کاریگټریټکانی جیا بوونډو کټ بدټنډو ، لږ واندټی لږ دایک و باوک و هاوټټکانیان ټووټبن ، لږ ټټنجامیشدا ټټو ټووټ بوونډو خراپ بټکاربهټن . هټرچټندټ ټټم

تووو بوونو به زړه لې مندا ټان زوو کا د بېتو و ، بهام ئه گډر
به رد وام بوو ، گرنه بزانه ت جيا بوونو وک کارينگر يي کي خراب و
درې ژ خايه ني به دروستکردوون .

۸ - به گشتي جيا بوونو وي دايک و باوک ، کارينگر يي لې سر مندا ټاني
هه موو تېم ټان کان هه ي ، به تايې تيش به مندا ټاني تېم ني سر تايي
زړه ئه ستم و قورس و گران .

۹ - نهنگ به هه نديک کس جگای سړسو مان بېت ، که تېنانه
مندا ي ساواش کارينگر يي تېم اقيان لې سر . به تايې تي ئه گډر
ناکه کي نهوان دايک و باوکیان بېت هه ي قاو و قيژ و هاتوهاوار و
شه و گرژي لې ناو ما دا . چونک ئه گډر چيش کړپه لې هه کار کاني
ناکه کيې کان تېناگات ، بهام هه ست به گرژي د وروو بېر کي خي
دکات . لې ئه نجامدا سړلې شو او وي و فشاري بې دواو ي و د بېت هه ي
گريان و تېکچووني شه وازي خوتن و ترس و د اوک و تېکردني
جگايان . سرباري ئه وي کارينگر يي خراپيان به گډر دنيان
د بېت .

۱۰ - نهنگ هه نديک لې هه رز کاران ، به يې کجاري خيان لې
ټېن دما ني خزانې کانيان دوور بک ونو و به شداري ټېناري
م ترسیدار بکېن وک : به کاره ټېناني ماددي هه شېر و شه و ئاژاو
وازه ټېنان لې خو بندن ، که به گران لې سريان د ک و بېت و .

۱۱ - ئو مندا ټاني تووشي جيا بوونو دېن ، زړجار زياتر تووشي
نه خشي دېن . وک : سړيش و ئازاري گډه ، نهنگ ئېمانه
به هه ي که مېک کارينگر يي وې بېت ، وک که م خوي ، خېم کي و
د اوک ، يان فشاري د وروني و ، که به رگري لېش لاواز دېکن .

۱۲ - تا کارينگر يي جيا بوونو وي دايک و باوک لې سر مندا ي زياتر و
قوو تر بېت ، تواناي سړنجيان لې سر ئرک و وانې کاني
قوتابخانه يان که متر دېن ، وک : که م ترخمي لې تېواوکردني
ئرک کانيان ، درې کردن ، گوې نه گرتن و خوتن لې ناو پېلدا ،
گډر گري و سړنه ک و تن لې تاقیېکردن و کاندا و هتد .

لې دوا جاردا باشتري نهنگ به پاراستني پېو نديي کي باشي مندا
لې گډ دايک و باوکیاندا و که مکړدنو وي زيان کاني کيشي سړداريان
، که مندا لې ئه نجامي جيا بوونو دا تووشي دېن ، تا
پاش ټېن پاش ټېن کي خشي به که شېت و لې خېم و ئازاردا
نه ژين ، پويست دايک و باوک ټېن چاوي ئېم خا ټاني لاي خوار و بکېن
:

۱ - ئرکي دايک و باوک لې جياتي ئه وي بک ونې گياني يېکتری و
تير و شیر لې يک بسوون ، ئه ق و دېيان بکېن به يک . به ټېکوپکي

سردانی مندا کا نیان بکن ، تا هـست بـ ئارامی و ئاسایش بکن و بـ شوو یـکی باشیش گـشـ بکن . پاشان یارمـ تیـان بدـن پـیوـندی باش لـگـ دایک و باوکیاندا دروستبکن . ئـمـش کارک دـکات کـمتر تووشی خـم و پـژار و سـرگـردانی بن ، کـمتریش هـست بـ ناکـکیـکـانی نـوان دایک و باوکیان بکن ، دایک و باوکـکـش سـریان سووک و ئاسود دـبـ و کـمتر تووشی خـم و خـفـت و ئازار دـبن .

۲ - پـویستـ دایک و باوک لـ بـیارـ گـرنگـکاندا یـکـگرتووبن وک : بواری پـروـردـ ، چاودـری تـندروستی و ئامـژگاری و لـپـرسینـو . بـگومان ئـم یـک دـنگیـ یارمـتی مندا دـدات هـست بـ ئاسایش و سـقامگیری بکات .

۳ - گـرنگیدان بـ دابینکردنی پـویستیـکـانی مندا کا نیان . هـروـها چاودـریکردنی هـر نیشـانـیـکی دـاوکـ و غـمباری و زویریان .

۴ - پـویستـ دایک و باوک بـ بـردـوامی بـشداری لـ بـنـ و چالاکیـکـانی قوتا بخـانـدا بکن . تا بـیان بـسـلمـنن ، کـ هـردو دایک و باوکـکـ هـشتا چالاکانـ بـشدارن لـ ژیانیاـندا ، لـوـش دـنیابن ، کـ جیا بوونـکـ خـتای ئـوانی تـدا نیـ و هـردو دایک و باکـکـش بـردـوامن لـ خـشـویستی و کـمـک و پشتگیریاندا . . خـ ئـگـر نـیانتوانی بـ تـنیا ووبـووی کیشـکانیان ببنـو ، ئـوا پـویستـ داوای یارمـتی لـ کـسانی شارـزای بواری منداـان بکن . پاشان زـر گـرنگیشـ ئـو استیـش باش بزـانن ، کـ شـی جیا بوونـو لـ دادگاکاندا ، زـر سـخت و درـژ خایـنـ و زیاتر لـ ساـکـ دـخـانـت و پارـیـکی زـریشی تـدـچـت ، لـ ووی دارایشـو بارگرانی دروست دـکات . هـربـیـ نـوـندگیری لـ لایـن خزم و هاوـیـ و ناوبژیوانانی دـسـزـو ، زـر لـ دادگا باشتـ . چونکـ ناوبژیوان ترسـکان گـورـناکـن و وکـکـسانی دـسـزی بـ لایـن کار دـکـن . پاشان ئـگـرچی جیا بوونـو کارـکی خراپی نـخـوازاو ، بـمـام بـ ئـو ژن و پیاوانـی ، کـ ژیانـی هاوسـرگیریان بـتـ دـزـخـکی ناخـشی پـ کـشـ و خـم و پـژار ، کارـکی تابـی باش و تـندروستـ .

تـبینی : بـ ئـم باسـ سوود لـ چـند سـایتـکی ئینگلیزی وـرگـراو .